

ЗАПЕРЕЧЕННЯ

до проекту Закону про внесення змін до статті 5 Закону України "Про судовий збір" щодо сплати судового збору у справах про нарахування та сплату митних платежів (реєстр. № 9359 від 06.06.2023)

НААУ опрацювала проект Закону про внесення змін до статті 5 Закону України "Про судовий збір" щодо сплати судового збору у справах про нарахування та сплату митних платежів (реєстр. № 9359 від 06.06.2023).

Проект Закону про внесення змін до статті 5 Закону України від 06.06.2023 № 9359 "Про судовий збір" має на меті доповнити ч. 1 ст. 5 пунктом щодо звільнення від сплати судового збору центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань державної митної справи, його територіальні органи – у справах про нарахування та сплату митних платежів. Таким органом відповідно до Положення про Державну митну службу України є Державна митна служба України.

Законопроект має на меті створити такий стан речей, який надасть можливість не сплачувати Державній митній службі України та її територіальним підрозділам судовий збір щодо фактично будь-яких справ, які входять у сферу митної діяльності.

При цьому він не має достатнього обґрунтування щодо доцільності його прийняття. Пояснювальна записка містить таке визначення мети прийняття законопроекту: "Створення умов для належного забезпечення функціонування митних органів в частині реалізації повноважень щодо контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою митних та інших платежів; нарахування, сплати таких платежів у повному обсязі платниками податків до відповідного бюджету під час переміщення товарів через митний кордон України та після завершення операцій з митного контролю та митного оформлення; забезпечення надходжень до державного бюджету від податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції". Однак вказане твердження не враховує інтереси інших суб'єктів – громадян і бізнесу, яким може бути заподіяна шкода внаслідок можливого збільшення кількісних показників щодо неправомірних дій з боку Державної митної служби України та її територіальних органів.

Для надання пільги такого масштабу було наведено недостатньо об'єктивних аргументів, оскільки судовий збір також є джерелом формування Державного бюджету України та спрямований на забезпечення здійснення судочинства та функціонування органів судової влади відповідно до ч. 3 ст. 9 Закону України "Про

судовий збір”. З урахуванням цієї норми немає жодних підстав вважати, що центральний орган виконавчої влади у сфері митної справи та його територіальні органи не повинні брати участі у фінансуванні судової системи або що їх діяльність у сфері нарахування та сплати митних платежів не потребує судового контролю.

Також варто врахувати, що запропоновані зміни до Закону України “Про судовий збір” можуть негативно вплинути на аспект доступу до правосуддя громадян і бізнесу, оскільки більшість категорій населення та суб'єктів підприємницької діяльності все ще будуть зобов'язані сплачувати судовий збір, у тому числі за оскарження винесених рішень. Прийняття проекту закону стимулюватиме митні органи до подання більшої кількості позовних заяв до суду, що може призвести до колапсування вже наявної ситуації з перевантаженням судів.

При цьому запропоновані зміни, не те щоб не покликані розв'язати проблеми ефективності та прозорості діяльності митних органів, а навпаки - створюють ширші передумови для корупції та зловживань з боку контролюючих органів.

У цьому аспекті також варто зауважити, що у 2022 році Державна митна служба України виконала індикативний показник надходжень митних платежів до державного бюджету тільки на 56,9 %. До державного бюджету перераховано 300,8 млрд грн, з яких всього 1,8 млрд становлять надходження, що пов'язані з результатами розгляду справ судами та накладенням стягнень, що становить приблизно 0,6 %. При цьому, як вказано у звіті щодо роботи Державної митної служби у 2021 - 2022 роках (інформація надана в рамках Тимчасової слідчої комісії ВРУ з питань економічної безпеки), результативність виконання рішень (як митних органів, так і судових) про накладення адміністративних стягнень у справах про порушення митних правил у частині перерахування відповідних коштів штрафних санкцій до держбюджету є критичною і становить близько 3 % загальної “вартості” порушених справ.

Крім згаданого, законопроект суперечить системності Закону України “Про судовий збір”. Так, Закон має низку випадків, коли певні суб'єкти звільняються від сплати судового збору в усіх судових інстанціях. Проте ці пільги обумовлені певними обставинами, які пов'язані із соціальним становищем особи, характером спору тощо. Наразі законодавство враховує можливість виникнення ситуації того чи іншого виду нерівності між різними учасниками судового процесу, проте у випадку з Державною митною службою України такий дисбаланс відсутній.

З огляду на результативність забезпечення надходжень до державного бюджету, яку показує Державна митна служба України, постає питання – наскільки економічно доцільно буде запроваджувати пільгу, запроповану законопроектом, для центрального органу виконавчої влади, посилювати тиск на підприємців і населення й ускладнювати систему з перевантаженням судів. Автори законопроекту № 9359 не враховують наслідки його прийняття для системи правосуддя загалом, не

наводять приблизних розрахунків, які б мали свідчити на користь держави та доцільність для суспільства прийняття законопроекту.

Враховуючи викладене, Комітет НААУ з питань митного та податкового права вважає недоцільним ухвалення законопроекту № 9359.

*Заперечення до проекту Закону про внесення змін до статті 5 Закону України "Про судовий збір" щодо сплати судового збору у справах про нарахування та сплату митних платежів (реєстр. № 9359 від 06.06.2023) підготував Голова Комітету НААУ з питань митного та податкового права, адвокат, доктор юридичних наук **Яків Воронін**.*